

ХЭЛЭХЭН ҮГЭМНЭЙ-БАТА, абаһан уялгамнай—хуули байха ёһотой!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 139 (9278) | 1960 оной июнин 12, воскресени | Сэн 20 мүнэг

Жэлэй хоёрдохи кварталай
эсэс хүрэтэр оройдоол
18 хоног үлэбэ
**Хүдөөгэй ажалшад! Абаһан
Уялгануудтнай хэр зэргэ
дүүргэгдэжэ байнаб?**

НЭДОНДОНОЙХИҢОО ХОЁР ДАХИН ЕХЭ КУКУРУЗА ТАРИГДАА

МЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Мянган хони малаараа суурхалдхи совхозой ажалшад нэдондойхо орходоо кукурузынгалмайе хоёр дахин ехэдхээ, эдэ гектар бүриһөө 300 центэ доошо бэшэ ногоон набша хаа зорилго табихан юм. Звенонуудай хүдэлмэрилгэртэ хабарһаа хойшо өөһэд мнөө даанһан газар дээрэ 20—30 хоног хүрэтэр наг шэбхэ зөөжэ, самолёдоор горьтой ехэ нэмэлт тараалһан байна. Тоголон хэлэбэл, энэ жэлдэ совхозоо 1400 гектарта тарилга хээг гээ, али үнөөн бүхэндэ нэгэ га куруза хүртээжэ жэшээтэй. Мүнөө кукурузын баян ургасын тэмсэл эхилһэн юм. Эндэхи кукуруза тарилгад 5 звено бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үндэрэй туршдаа 1300 гектаргшэ зүб квадрат гаргажа, ша-

нар хайнтайгаар тарилгаа хэжэ дүүргүүтэй байна. Суута кукурузашан нүхэр Еранскиин даадаг звено (4-дхи фермэ) 120 га дээрһээ гектар бүринн 500 центнер, үлэһэн 180 га газарһаа гектартай 300 центнер кукурузын ногоон набша хуряаха зорилготой. Тарилгын эхилһэнэй хойшо энэ звеногойхид ходооо түрүү эргэдэ ябажа, совхозой дирекцин, парткомой дамжуулгын Улаан туг алдангүй ябаһан зандаа. Тийхэдэ нүхэр Бадмажаповай звено мүн лэ хайнаар ажаллаа. Бусад звенонуудын тарилгаа үглөөдөрһөө сүм дүүргэхэн.

Мүнөө түрүүшын үдэрнүүдтэ тарилгаһан кукурузын жэгдэрэн хүхэрһөөр бултайжа захалаа. Наяар эдэ звенонууд кукурузынгаа поля дээрэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхээр бэлдхээ эхилхэн.

Э. Буерачный.

7500 га сабшалан уһалагдаа

Уда урдын жэлнүүдтэ Хэжэнгэ-л горхоёо хаажа, сабшалангаа даггүй байһан юм. Үшөө дээрэ ган гасуур жэлнүүдэй болохооло ошожо үбнэ сабшахадаа ашаа эхээр хэдэг хэн. Гадна үбжээл хомор байжа, малай аша дээшлэдэггүй, колхозой олзо шэбхэ бага байгаа.

Эдэ бүгэдээ хараадаа абажа, аймгийн колхозууд, совхоз сабшалан, үшээрэ уһалдаг болоо.

Хэзэ талаар хая эмхидхэгдэн мөнгийн совхоздо ямар хүдэлмэ хэгдэжэ байһаниие хаража үшээр.

Хэжэнгэ горхоние зубшаад гуржаалта баригдажа байна.

Мяхан совхоздо воскресник эмхидхэгдэ, 100 гаран хүн, 10-аад машина, «С-80» маркын трактор тааруулжа тодхогдон гурбульдозер, худаг малтадаг машина хүдлөө.

Хэжэ Ажалшад ехэ хаалта даада, Хэжэнгын урда бөөн хы ехэ бэлшээр, огородой мүнөө уһалагдажа байна.

Хайтагдахи хүүргын зүүн тээхи шаар Сэнгэ Буянтуевай оньһоогулдаһан отарын 60 гектарын сабшалан хайса уһалагдаа.

Ханагай хаалтаар 300 гектар сабшалан, мүн зунай бэлшээр уһалагдаа.

Халтаар табигданһан уһанай хүрөө бэшэ добо дошо газарнууд уһа бүлэдэг нүүдэл гурбан хондоо уһалжа байһан.

Ходоо Худанай Арал гэжэ газарһа бүлэдэг хоёр «ДН-180» маркын насосууд хүдэлгэгдэнэ. Механорнууд Дугаржал Доржиев, Матвеев хоёр үдэр хүнгүй хүдэлдэ тэндэ ажаллана.

Ханаан гүүртэ гэжэ газарта «Бельс» трактор дээрэ тодхогдон бүлэдэг насосоор 70 гектар сабшалан уһалагдаа. Сабшалан уһалхын зорилгоор гушаад утгай һубаг-канаванууд тараа. Нанажаал луговод, коммунист Шагдаржап Цыбанов (нэгдэл фермэ) Баруун Арал гэжэ газар 288 гектар сабшалан гансаараа хэжэ. Совхозой бусадшы фермын водууд нүхэд Самбу Сампилов, Цыдыпов, Заята Жамба-Дамбижалсан Базаров, Тудупмитов, Рыгзэн Галданов, Сол-Бальжинмаев, Доржо Мунку-Дамба Доржиев, мүн бусад жэлэй хайнаар хүдэлжэ ябана.

Хуш дээрэ совхоз 13466 гектар сабшалантай, тэрэнһын 7548 га нагдалдаг юм.

Ханаан социалистическэ уялгалһангаа ёһоор эндэхид 7690 гектар сабшалан, мүн бэлшээрин га уһалжа. Луговолуудай уһа бүтээсэ насостанцинуудай механикоруудай эршэмтэй, эмхитэйгээр мнөө ашаар 7500 гектар сабшалан, 300 га бэлшээр нэгэ дахин нагдалдаа.

Хуш үдэрнүүдтэ луговолууд газархоёрдохоёо уһалажа оробо. Тийхэдэ 3500-гаад га сабшалан уһалагдажа байна.

Ханаан Сүлхарида сабшалан, бэлшэр уһалхын тула хоёр хаалтаар түсэблэгдэ, тийшэ нэгэ

бульдозер, хүдэлмэришэд эльгээгдээ.

Энэ хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхын түлөө совхозой меллиоратор Борис Васильевич Одоев горьтой оролдогто гаргана. Луговолуудай ажалай түлөөнэй үгэхэ гурим бодомжтойгоор зохиогдонхой. Жэшээлхэд, 2 гектар газар нэгэ удаа уһалба, 19 түхэрэг 44 мүнэг түлэгдэхэ. Саашадаа хоёр удаа уһалаа хаа, 1,5 гектартай түлөө мүн лэ 19 түхэрэг 44 мүнэг үгтэхэ юм. Луговод Шагдаржап Цыбанов май соо 288 гектар нэгэ удаа уһалаа, 1176 түхэрэг 98 мүнэг абаа. Данзан Дампилов Цымпил Цыдыпов хоёр 200—200 гектар, тэрэн сооһоон 25—25 гектар хоёрдохоёо уһалажа, тус тустаа хоюулаа майда 1969 түхэрэг абаа бичуу. Иимэ жэшээнүүд олон.

Хэжэнгынхид сабшалан, бэлшээрэ уһалжа талаар жэшэ абамаар хүдэлжэ, үбнэ ногооной үндэр ургаса хуряаха социалистическэ уялгана нэрэтэй түрэтэйгөөр бэлдүүлдэ эрмэлзэлтэйгээр ажаллана.

Ж. Бадмаев, манай корр.

Хори.

ГОРОДУУДАЙ БАРИЛГЫН АСУУДАЛ ЗУБШЭН ХЭЛСЭХЭ БҮХЭСОЮЗНА ЗУБЛӨӨН

Городуудай барилгын асуудал зүбшэн хэлсэхын тула КПСС-эй ЦК-эй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй зарлаһан бүхэсоюзна зүблөөн июнин 10-да, Москвада, Кремлин Ехэ ордон соо боложо үргэлжэлөө.

Арад зондоо таарамжайтай, хайн гэрнүүдэ, культурно-ажайуудалай байшанууд ба ондоошые байрнуудые хайшан гээд хайнаар, түргөөр бариха, орон доторхи гэр байрын дутагдалые ойрын 10—12 жэлэй туршдаа усадхаа тушаа Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын табигһан шухалын шувала зорилго дүүргэхэ тухай ехэ хөөрлөөдөн дүрбэдхи үдэрөө үргэлжэлөө.

Үгэ хэлэһэн барилгад, архитекторнүүд, партиин, ажахын хүдэлмэрилгэгшэд, министрствонүүдэй, ондоошые албан газарнуудай түлөөлэгшэд барилгануудые оолзроһоон урид дүүргэхэ, өөрын үнэ сэнгые хамгааруулаха, мүнгэ зөөр зүбөөр ашаглаха, техникэ хайнаар хэрэглэхэ, барилгын шанар хайжаруулаха тухай хэлэ хэдэн ажаллалта хэһэн, шухала дурдалхнуудые оруулһан байна.

Үглөөнэй засэдин дээрэ «Главленгградстрой» солото экскаваторщик, Социалистическэ Ажалай Герой В. И. Кукин, Барилгын ба архитектурын академин үнэнтэй гэшүүн И. С. Николаев, СССР-эй Электростанцинуудай барилга эрхилдэ министр И. Т. Новиков болон бусад олон хүн үгэ хэлээ.

Городуудай барилгын асуудал зүбшэн хэлсэхэ бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшад нимэ барилга эрхилдэг бүхы хүдэлмэрилгэгшэдтэ, бүхы ажалшадта зориулһан Хандалга бэлшэ нэгэн дуугаар баталан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: байгша оной табара соо 1138 литр һу үнөөн бүриһөө хаһан Сэлэнгын аймагай Сталиной Октябрина Дылыкова, Н. Дамбаевай фото.

Ноһо хайшалагада жэгдэрэн оробо

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). Гүүлэй хэды үдэрэй туршдаа Иволгын дүрбэн колхозууд ноһо хайшалагдаа жэгдэрэн оробо.

Эгээн түрүүлэн «Улаан Оронго» колхозойхид (түрүүлгэһэн нүхэр Тармаев) энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр эхилжэ, түрүүшын гурбан үдэр соо 800 гаран толгой хониды хайшалаа.

—Хонидойнгоо ноһо хаһа соонь, гээлтэдэ оруулангүйгөөр хайшалаабахын тулада манай колхозойхид үнинэй, хайса бэлдээ хэн. Тусхай агрегадууд заһабарилгад, дүршэлтэй хүнүүдтэ даалгадан бай-

на,— гэжэ агрегадые даагша Иван Замбалаев хөөрэнэ.

Эндэ 37 машинатай хоёр агрегат тодхогдон, бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Гадна хүрэнэрын «Коммунизм», Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд мүн лэ үсэгэлдэрһөө хойшо хонидойнгоо ноһо хайшалажа эхилхэнэй.

Тэршэлэн аймагай «8-е Марта» колхоздо 300-гаад хонид хайшалагдаа байна. Ноһо хайшалагы бегони болзорт, шанартайгаар дүүргэхын зорилгоор тус колхозуудта социалистическэ мурьсоһон тусхай гурим зохиогдожо баталагдаба.

И. Борисов.

Мяха, һу, ноһо, үндэгэ
бүри ехээр абаха гээшэ манай
нэрэ хүндын хэрэг мүн
**Колхоз, совхозуудайнгаа
алдар соло дахинаа
суурхуулхын түлөө оролдое!**

ЭХЭ МАЛНАЙ ЯАХАДАА ХОРООГДОНОБ?

Республикын колхоз, совхозууд 1960 ондо социалистическэ уялга абахадаа адууна малай, илангата эхэ малай тоо толгойе саашадан горьтойгоор олошоруулаха хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа хэн. Жэшээлхэд, багша оной эсэстэ колхоз, совхозуудта үнээдэй тоо 89,4 мянганда хүргэгдэхэ гэхэ гү, али нэдондойнхоо 14,9 мянган толгойгоор олошоруулагдаха ёһотой. Энэниие дүүргэхэ арга боломжогүйсэд бии. Мүнөө колхоз, совхозуудтаманай 1957—1958 ондо гаран 52 мянган толгой эмэ хашараг, 13,3 мянган гунжад тоологдон. Тийгээд жэлэй эхилһээ хойшо тэдэн сооһоо 2654 гунжадынь тугаллаад, үнээдэй тоодо оруулагдаа. Мүн 3506 эбэртэ бодо мал, тэрэ тооло 852 үнээд ондоо тээһээ худалдагдажа абтаа. Тийхэдэ энэ хугасаа соо 3779 толгой үнээд үсөөрһэн гэхэ гү, үгышые наа үнээрһэн 4 харын туршда үнээдэй тоо 273 толгойгоор хороһон байна. Энэ юун дээрһээ болооб гэхэд, нэн түрүүн колхоз, совхозуудта эмэ хашарагуудые, үнээдые олоор голодондо гаргаха, гүрэндэ тушааха, доторой хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалха ябалалтай Хүдөө ажахын министерство, КПСС-эй райкомууд болон аймгүүсэдкомууд ёһотой шагна тэмсэл хээгүй.

Бүхыдөө гаргашалагдаһан 3779 үнээдэйнь 3 мянга шахуун гүрэндэ тушаагдаһан, мүн нилээд олонинь ажахын доторой хэрэгсэлнүүдтэ гээд гаргашалагдаһан байха юм. Илангата Яруунын аймаг үнээрһэн хахад жэлэй турша соо аяар 282 толгой үнээдые ямаршые шалтагангүйгөөр хорлолтоо оруулаа. Тийхэдэ Торин, Зэдын аймагуудай колхозууд үнээдэйнгэ тоо 7 процентээр, Байкало-Кударын, Заиграйн, Закамнай, Иволгын, Мухаршээрэй болон бусад аймагуудай ажахын үнээдэйнгэ тоо мүн лэ 5—6 процентээр зөөрүүлжэрһэн байна. Гансахан Кударын совхоздо үнээдэйнь тоо 154 толгойгоор хороо. Иймэрхүү байдал Борьёогой, Яруунын, Саяанай совхозуудта үзэгдэнэ. Саашадаа үнээдые али болохоор гаргашалха ябалалтай шагна тэмсэл хээгүй наа, 1960 ондо абаһан социалистическэ уялгануудта дүүргэжэ шадахагүйгөөр гадна, ерэхэ жэлдэ абтаха һу, мяханай хэмжээ-ень хараа байса доошолуулжа ма-

гэдгүй бшүү. Жэшээлхэд, Кударын совхозой хүтэлбэрлэгшэд үнгэрэгшэ 4 харын туршда 154 үнээ ямаршы үндэнэ баримтагүйгөөр хороожорхөөд байхадаа энэ, мүн ерэхэ жэлэйнгэшые түсэб, үялгые яажа дүүргэхэ гэжэ бодоно гэшэб?

Ойморой совхозой 26 үнээд хүгшээрөө, муудаа гээд Хүдөө ажахын министрствын совхозуудай управлениин главна зоотехник нүхэр Периновэй акт табяад үгэлэһэнй һүүлэр тэдэ үнээдэй зургаанинь 5 наһатай, бэшэнинь 5-наа 14 хүрэтэр наһатай байба.

Гүрэн түрэн тон шухала удхашанартай хэмжээ-ябуулгада хайхарамжагүйгөөр хандадаг ябалд республикыннай олохон колхоз, совхозуудта үзэгдэнэ. Жэшээлхэд, Кабанскын совхоздо зоотехник Бутуханов, ветфельдшер Попов гэгшэд 3 үнээдые акт соогоо наһынь харуулангүйгөөр голодондо гаргаа. Суулгын совхоздо зоотехник Гомбожапов, ветехник Кашин гэгшэд таба хүрөөдүй 7 залуу үнээдые голодондо гаргажархөө. Иимэ баримтануудые дурдаха болоо наа олон. Хэтэрхэдэ зарим хүтэлбэрлэгшэд, зооветмэргэжэлтэд эхэ малаа голодондо гаргаһан акт дээрэ наа, үдэрнын табидагүй байха юм. Энэ талаар республикын Хүдөө ажахын министерство, мүн аймгүүсэдкомууд колхоз, совхозуудай зооветмэргэжэлтэдтэ ёһотой шагна эрилтэ табигай гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэниһээ гадна тугаллаха үнээдые мяханай комбинатда тушааха ябалалшые үшөөл үзэгдээр. Жэшээлхэд, энэ жэлэй эхээр Тарбагатайн Сталиной нэрэмжэтэ колхоз түрэхэ 24 үнээ, 27 эмэ хашаар тушаажархөө.

Голодондо гаргагдаһан эбэртэ бодо малые, илангата эхэ малые аймгүүсэдкомуудай болон Хүдөө ажахын министрствын зүбшөөлгүйгөөр бэлдэхэлэй пунктнуудта тушааха ябалалшые хорхо тухай КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй заабарни бодото дээрэн бэлдүүлжэ саг тугала. Тиймэйһээ мяханай комбинатай болон бэлдэхэлэй бусад пунктнуудта хүтэлбэрлэгшэд саашадаа эхэ малнуудые тушаажа абахага эсэслэн болихо зэргэтэй.

Н. Дорюфеев, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын танагые даагшын орлогшо.

Н. С. Хрущев С. Венизелостой уулзаба

ГАГРА, июнин 10. (ТАСС). Хара далайн Кавказ тээхи эрээдэй ойр зуура амаржа байһан СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр Грециин элитэ политическэ ажал-ябуулагша, үнүнэй премьер-министр, либералнуудай партиин толгойлогшо С. Венизелостой уулзаба.

Н. С. Хрущев С. Венизелос хоёр хани халуунаар хөөрлөөд. Хөөрлөөдөндө Венизелосой дүтын тугалгад—Грещин парламентын депутатууд Г. Бакацелос, К. Марис болон «Македония» газетин ахалагша редактор Л. Иоанидис гэгшэд хабаадалсаа.

М. А. Шолохов Ленинск-шангаа хургуулин барилгада үгэбэ

РОСТОВ-на-ДОНУ, июнин 10. (ТАСС). Боксовск районий Каргинская станицын дунда хургуулин һурагшадай түрэлхид хургуулин шэнэ байһан барилгада тугалхые СССР-эй Верховно Советэй депутат, уран зоёболшо М. А. Шолоховто хандаһан байгаа.

Вешенская станицада бусаһанайнгаа удаа М. А. Шолохов областин «Молот» гэжэ газетин редакцияда нимэ бэшгэ эльгээгээ: «РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй шиндхэбэрээр энэ жэлдэ Каргинская станицада шэнэ хургуулин барилга эхилжэ болоһон тухайн түрэл нютагаа бусан сасуу дуулгаха байһандаа баяртайб.

Үни хада миний үзэг бэшгэтэ һураһан хушан хургуулин оролдо баригдаха шэнэ хургуулида миний Ленинск шан бугтадаа үгтэнхэй.

Каргинская станицын бүхы хүн тооһне шагнаар тэбэрлүүб.

Танай Михаил Шолохов,

СССР-эй агаарай хилые дабаһан, дүрбэн ехэ гүрэнэй правительствонуудай толгойлогшоной Парижда болохо зүблөөе таһалдуулаһан американска эзэрхэг түрмэхэйшүүлэй харата аашые бүхы совет арад-татаа хамта эзбүүрхэн буруушаана-бди. Манай алдар солото социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалые зоёһон байгуулхы ажалаараа улам бэхижүүлэхэд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын түлөө эрид шүүд тэмсэхэбди.

Советскэ городуудай барилгад гуродуудайнгаа барилгын, болбосон хайхан болотгын талаар амжалта туйлаха, манай орон дотор коммунист байгуулха хэрэгтэ зохино хумбитаа оруулаха байха гэжэ Коммунистическэ партине, Советскэ правительствые, манай бүхы арад зоние городуудай барилга эрхилдэг олон миллион хүнүүдэй үмээ-һөө найдуулабди.

(ТАСС).

Партийн
хуралсалай
дүнгүүд

НУРАХА АБЬЯАСЫНЬ НУРАГГҮЙ ЕХЭ БОЛОО

Энэ жилд манай аймагай 4369 хүн, 1246-ниинь коммунистууд 130 кружок, хургууль, семинаруудта ябаж гү, али бээ дагаад нуража, политическэ, экономика эрдэмээ дээшлүүлэб.

«Мүнөөнэй эрхэ байдалда парти-на пропагандын бөөлүүдхэ зорилго-нууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогто-лой гараанһаа хойшо ажахын экономика шудалха хүсээл эрмэл-ээлгын бүри ехэ болохы харада абажа, аймаг доторнай шэнэ кру-жогууд эмхидхэгдэб. Экономикын эхин хургаалтай танилсаха 56 кру-жогто 2775 хүн нураха, Колхозууд болон совхоздо 326 хүнине хабаа-дуулан 20 кружок, промышленна предприятияудай дэргэдэ 2449 хүнтэй 36 кружок нээгдэн юм. 1958—1959 оной турша соо эконо-мико шудалха 6 кружогто 221 хүн нурахан аад, мүнөө жилдэ 66 кру-жок, семинар эмхидхэгдэж, 2998 хүн нураха.

Экономико шудалха хуралсал эм-хидхэгдэхэдэ, хүнүүдэй хэдэг ажал харада абтаһан байгаа. Жэшээ-лэн хэлбэл, «Эрдэм» колхоздо (парткомын секретарь нүхэр Н. О. Эрдынеев) наалишад, хонишод, ме-ханизаторнуудай тус тустаа нураха кружогууд эмхидхэгдэн юм. Бүхы бригадануудай наалишад, хонишод, мэханизаторнууд уришалан табиг-дан хараа түсэбэй ёһоор, колхоз-ойроого түб тосхондо гү, али түрүү фермдэ ами амииндаа сугларжа, бү-хэли үдэр нурадаг байба.

Хонишод, наалишад, куку-рузашад, мэханизаторнуудай ай-маг доторһоо гадна, ондоо тээгүүрхэ ошоно экскурси хэ-дэг болонхой. Манай хонишод Му-харшээрэй аймаг, Социалистическэ Ажалай Герой Б. Т. Доржиевада, өөрингөө аймагай түрүү хонишод Б. Л. Батуева (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз), Б. П. Жамба-лов (Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз), Д. С. Цоктоев (XX партсездын нэр-рэмжэтэ колхоз) гэгшэдтэ ошоно, дүй дүршэлтэй танилсаһан байха. Малшадай хуралсал зарим колхоз-уудта «Малшадай үдэртэй тудал-дуулан, харын 5—10-най үеэр үнгэр-гэгдэлэг.

Иймэ хуралсал колхозууд болон совхозой урда табигдан зорилго-нууды шиндхэхэ хэрэгтэ найнаар нү-лөөлнэ. Энэ жилэй 5 харын туршада ай-маг соомнай наагда-һан хүнэй хэмжээн 2248221 литртэ хү-рөө, гэхэ зуура не-дондо жэл 1885756 литр хүн наагдан юм. Үнгэрэгшэ жэ-лэй энэ үеынхидхэ 767 центнерээр ехэ гэхэ гү, али 4480 центнер мяхан гү-рэндэ тушаагдаа. Карл Марксын, Тельманэй, Стали-най нэрэмжэтэ, мүн бусадшые колхозууд мяха, ну, үндэг абаха ба худалдаха социалистическэ уял-гаа амжалттай-гаар дүүргэжэ байн-хы. Кружогто яба-жа нураһан, түрүү наалишадтай таба хара соо хаамхай үнээн бүриһөө эды шэнээн һү хаагаа гэ-

бэл: Пылжит Жалсанова (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз)—1816 литр, Александра Цынгунова (совхоз)—1766,7 литр, Д. И. Дан-занова, Ц. Тубчинова (совхоз)—1705 литр, Владимир Гомбоев (Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз)—1284 литр, Октябринна Дылькова (Сталинэй нэрэмжэтэ колхоз)—1138 литр, Ханда Цыдылова (XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз)—1169 литр гэхэ мэтэ.

Галуута Нуур станцин деногой дэргэдэ экономика ба техникэ шудалдаг кружогууд (пропагандист-нуудын түхэд М. М. Нихланов, М. С. Корольков) программаа най-наар дүүргэб. Эдэнэр хэсээл хүн-нөө коллективэй ажабайдалтай хол-божо, хонирхолтойгоор үнгэрэгдэб.

Аймагай партино-советскэ, ажа-хын эдбхитэйгэй нурадаг экономика семинар энэ жилдэ найн дүн-гүүдтэй байба. Жэлэй эхиндэ хой-шо колхозуудта ошоно, 5 хэсээл үнгэрэгдэб. Жэшээлдхэ, тинмэ хэсээлүүдэй нэгэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо болодо, прав-ленинч түрүүлэгшын орлогшо М. П. Григорьев элидхэл хэлэн юм. Өөрингөө артелиш гэгшүүдэй мүн-гэ түлбэридэ ороһон тухай тодор-хойгоор хөөрөөд, шэнэ гурнай найн тала, ашаг тунис эли тодоор харуулаа. Элидхэлэй нүүлээр хөө-рэлдөөнэй эхилхэдэ, хонишод совхо-зэй глваня бухгалтер нүхэр Ва-шилов, «Эрдэм» колхозой түрүүл-гшэ нүхэр Мункожапов, Карл Марк-сын нэрэмжэтэ артелиш глваня зоотехник нүхэр Цоктоев болон бусад нанал болодоо хэлээ. КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Мо-гионов үгэ хэлэжэ, тошолол хэһэн байгаа. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой жэшээгээр аймаг соохи хэ-дэн (XX партсездын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» гэхэ мэтэ) колхозууд мүн-гэ түлбэридэ орохоор шиндэнхэй. Тэрэнгэл Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо болоһон ээлжэтэ семинар мүн лэ хонирхоор үнгэрэб. Аймгү-сэдкомой дүрүүлэгшэ нүхэр Титов «Продукцион» өөрын үнис хи-мдаруулга—ажахан ашаг олзтой-гоор худалха эшэ нүхэсэй болоно» гэгшэн элидхэл хэб.

Коммунистическэ партиин баатар

Унгэрэгшэ жилэй август хараһаа наалишан болон комсомол басаган Елизавета Лубанова (Ивол-гын «Улан Ороно» колхоз) үйлдбэрин экономика шудалха гэжэ оролдодо юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Лубанова сүлөөтэй саг-таа «Колхозное производство» гэжэ журнал унша-жа байна. А. Мантсевый фото.

габьяата түүхы гүнзэггээр шу-далха гэжэ коммунистуудай, пар-тийнабшэ хүнүүдэй эхээр оролдо-до болоһон тухайла тэмдэглэхэ хэ-рэгтэй. Хэрбээ 1958—1959 хуралса-лай жэлдэ КПСС-эй түүхэ үзэхэ 26 кружогто 402 хүн хабааһан наа, энэ жэл эмхидхэгдэн 38 кружогто 575 хүн, тэдэнэй 387-ниинь комму-нистууд нураба.

Хэсээлэ найнаар, хонирхоор үн-гэрэгдэг пропагандистнууд манайда олоһон бии. Сталинэй нэрэмжэтэ колхозой центртэ КПСС-эй түүхэ үзэдэг кружогтой хүтэлбэрилгшэ нүхэр Д. Р. Очиров тинмэ пропаган-дистнуудай тоодо оромоор. Мүн хо-ниной совхозой дүрбэдхи фермын дэргэдэ партиин түүхэ үзэдэг кружог-той хүтэлбэрилгшэ нүхэр И. В. Еранский хэсээл бүхэндэ оролдо-стойгоор бэлдэдэг, харуулан ойл-гуулаха хэрэгсэл, уран зохёолой ли-тература, газетэ болон журналнууд-ай материалнуудые шадамараар хэрэглэдэг байна. Жэлэй эхиндэ хойшо нэгшэ хэсээл таһалдаагүй, ходо саг болзор соогоо хэлдэг бай-гаа. Коммунист нүхэр Кражевай нэ-гэ дахин хэсээлдэ эрэхгүйдэн, журам эблэнэ ябадалда тооложо, партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэб.

Аймаг доторхи дунда хургуули бүхэнэй дэргэдэ коммунистическэ хүмүүжүүлгэ тухай марксистско-лен-инскэ хургаал шудалха табан се-минар энэ жилдэ анха түрүүлгшэ эмхидхэгдэд, 190 хүн нураха.

Энэ жилэй хуралсалай дүн юу харуулаб гэхэдэ, партийна эхин органи-зациянууд коммунистуудай, пар-тийнабшэ зоной марксистско-лен-инскэ хуралсалда бүри ехээр ан-харал хандуулагд, кружок, хургуу-ли ба семинарнуудай хүдэлмэри найнаар хүтэлбэрилдэг болоһон байна. Бээ дагаад теори шудалаг-шадта зорюулжа, политическэ гэгээ-рэлэй кабинетуудай зүгһөө ажахын экономикайн, коммунистическэ хү-мүүжүүлгын, мүнөө сагай полити-кын, уласхоорондын харилсаанай, КПСС-эй түүхын асуудалуудаар хэдэ хэдэн тусхай лекцинууд эмхид-хэгдэб. 103 лекци уншагдан, теор-етическэ 41 конференци үнгэрэг-дэн байха. Жэлэй турша соо про-пагандистнуудай 4 семинар зарла-гдажа, хэсээл хэхэ онл аргын асуу-далнууд зүбшэн хэлсэгдэб, дүй дүр-шлөө халан абалсаа.

Хуралсалай жэлэй дүн гаргаха суглаанууд хаа хаанагүй үнгэрэг-дэжэ, дүй дүршэл согологдоно, тохёолоһон дутагдалые зайсуулаха хэмжээгүүд хараалагдана. Гэхэтэй хамта, нураха хүнүүдэй дура хү-сэлынь хараада абажа, партийна эхин организациянууд эрхэ жэлдэ нээгдэхэ кружок, семинарнуудые бүридүүлэхэ даб дээрэхи бэлдхэл хэб. Зундаа уншагдаха лекцинууд, элидхэлүүдэй түсэб табигдана.

Эдэ бүгдэмнай партийна пропа-ганда аймаг дотор найнаар ябуула-дана гэгшэн үдхатэй бшэ. Олоһон партийна эхин организаци дугуу дунданууда үшөөл хүсэд усадхаа-дүй байһаар.

Б. Цыренов, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой пропагандист.

Ухаалан зохёогшодой бригадануудые предприятия бүхэндэ бии болгохо

Гэрэй хаяада обоолоотой элдэб түмэр түдэгэ хэбтэнэ. Тэдэнэй ха-жууда таба—зургаа наһатай хүбүүн юумэ тааруула, зохёоно хэбэртэй.

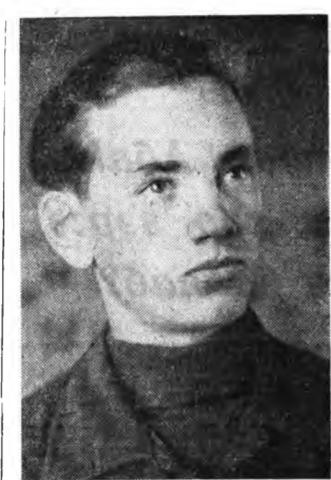
— Минии хүбүүн багаһаа гартаа дүйтэй, юумэ тааруулаха гэжэ холо-доо оролдодог юм. Ехэ болоходоо инженер болохо, паровоз жолоодо-гоб гэнэ.— гэжэ тэрэ хүбүүнэй эсэ-гнь хуршэнэртөө хөөрэдэг байгаа.

Гартаа дүйтэй уран шадамар хү-бүүмнай Улан-Удын дунда хургуу-линуудай нэгэндэ нуража байхадаа, түмэр замай техникумд орохо гэжэ шиндэнэ байба. Тингэжэ Вячеслав Кулаков 1956 ондо Улан-Удын тү-мэр замай техникум техник-техно-логой мэргэжэлтын дипломтойгоор дүүргэжэ гараһан байна.

Техникум дүүргэмсээрэе Вячес-лав Петрович Кулаков Эрхүүгэй областин Тайшет городской нэгэ предприятида ажаллахаар эльгээл-дэн юм. Тэндэхи залуу мэргэжэл-тэлэй дундаһаа оролдосоо хэсэтэй Вячеслав ходо шалгардаг хэн. Үни-нэй хүдэлжэ дүй дүршэлтэй боло-һон хүдэлмэришэд, найн мэргэжэл-тэдтэ холодоо хандажа, түргөөр юумэ ойлгожо, мэдэжэ абаха гэжэ оролдодог байгаа.

Мүнөө нүхэр Кулаков Улан-Удын «Механлит» заводой моторно цехтэ технологуор ажаллана, Тушаалайн-гаа ёһоор, орёо онһон техникын ямараар ашаглагдажа байһаниие шалгадаг, тэршэлэн хүдэлмэришэ-дэ шэнэ түхээрэлгэтэй танилсуу-даг юм. Хэнэйнь мэдлээр, авто-машина, трактор; тэрэнэй двига-тельнуудые заһахада элдэб шэнэ деталь хэрэгтэй болодог гэшэ. Де-таль болохо түмэр нилэн болбосо-руулаха мэргэжэл шадамары хэр-рэгтэй. Эндэ технологу оролдог-гүйгөөр юумэн дары бүтэжэ үгэхэ-гүй шуу. Тинмэһэ нүхэр Кулаков чехникнитхэ хайшан гэжэ зэхынь заажа үгэхэһөө гадна, өөрөө бодото хэрэг дээрнэ харуулагд байна. Ингэжэ залуу технолог хүдэлмэри-шэдэй дунда хүндтэй болоо.

Уралан нарижуулагшадтай, уха-алан зохёогшодой хүдэллөө улам үргэдхэ гэгшэ КПСС-эй ЦК-гэй июнийн (1959 оной) Пленумэй Хандалдага харюу болгон, «Механ-лит» заводой коллектив уралан на-рижуулга, ухаалан зохёолгын хү-дэлмэридэ эдбхитэйгээр хабаа-далсажа ороо хэн. Эндэ мүнөө дүр-бэн хүнэй нэгэниин уралан нари-

жуулагшад, ухаалан зохёогшод боло-хой.

Предприяти дээрэ уралан нари-жуулгын, ухаалан зохёолгын дурад-халнуудые нэбтэрүүлэнэй ашаар тус завод үнгэрэгшэ жэлэй тур-ша соо нилээд ехэ гүрэнэй мүнгэ зөөри арьбалһан байха юм. Тин-гэбшэе хүдэлмэришэн бүхэн уралан нарижуулгада тус тустаа ха-баадажа, зоринон юумээс дары са-гтан бүтэжэ шадахагүй шуу.

Москва городской түрүү предприя-тинуудай нэгэндэ ажалладаг ин-женер Пронкин ондо ондоо мэргэ-жэлтэй хэдэ хэдэн уралан нарижуу-лагшадһаа ухаалан зохёолгын бри-гада эмхидхэнэ байна. Энэ най-шаалта үүсхэлынь Улан-Удын «Механлит» заводойд республи-ка соогоо түрүүлэн дэмжэжэ, уралан нарижуулагшадһаа ухаалан зохёолгын дүрбэн бригада эмхид-хэнэ юм. Энэһэн тоодо нүхэр Кула-ковой хүтэлбэрилдэг бригада оро-соно. Бригадын гэгшүүд токарин, слесарин хүдэлмэри хэхэһээ гадна, гагнажа, үрэмдэжэ шадаха юм. Мүнөө тэдэнэр олон мэргэжэлтэй болоһонхой. Тэдэнэр али нэгэн юумэ зохёоһоноо түрүүн хайса боложо, хаража үзэдэг, өөһэд хоорондоо хэлсэдэг заншалтай.

Тус бригадинхид уралан нари-жуулагшадтай дунда дэлгэрһэн му-рысөөндэ эдбхитэйгээр оролсожо, 1959 оной туршада 11 дурадхал үй-лэдбэридэ нэбтэрүүлээд, 10 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна. Мү-

„Бурят үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр „Хэрэгтэй бараан байхагүй“

Манай Бургын магазинда үргэн хэрэглэлэй эд бараан хомор. Эн-дэхи худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд энэ мэтые орой хэрэг-сээнэгүй. Яахадаа тингэнэ гэшэб? —гэгшэн хүдөө бэшэгшэ нүхэр Тугу-товай бэшгөө «Бурят үнэн» газе-тын майн 15-най номерто толиһон байгаабади.

Тэрэ бэшгэ соо тэмдэглэгдэн баримтанууд гүйсэд тодорбо гэжэ Закаменай аймпотребсоюзай прав-лени мэдэсэбэ. Магазиной худэл-мэри хайжаруулаха, арад зоной эрлтые үргэн хэрэггэлэй эд бараа-гаар таһалгараггүйгөөр хангаа ту-шаа тодорхой хэмжээн абтаһан байна.

Ажал хэрэгтэй үүсхэлтэйгээр хандагшад

Иймэ гаршгатай брошюра Буря-дай номой хэблэл хаяхан хэблэжэ гаргаба. Автор А. В. Александров Мухаршээрэй аймагай (анха түр-үүн «Искра» гэжэ нэрэтэй байһан) Лениней нэрэмжэтэ артелиш гэ-шүүдэй дунда ябуулагдаг нинтэ-политическэ хүдэлмэрин дүй дүр-шэл тухай дэлгэрэнгүйгээр бэшэнэ.

Хүүлэй жэлнүүдтэ тус артелиш гэгшүүд ажахы, соёл болбосоролоо хүгжөөхын тула ехээр оролдожо, горьтойхон амжалта туйлаа гэжэ брошюра соо хэлэгдэнэ. 6 жэлэй туршада хонидоний тоо толгой 4,5 мянгаһаа 10 мянга хүртээрөө оло-шоор. Тинхэдэ 1953 ондо ороһото ургамалай гектар бүриһөө 5,6 центнер ургаса хуряагдан байбал, 1959 ондо 19,2 центнер боложо, гүрэндэ 31 мянга гаран центнер гэхэ гү, али даабариһаа 5 дахин ехэ ороһон худалдагдан байна. Нү абалга энэ хугасаа соо 1,5 дахин дээшлэн байха юм. Тэрш-шэлэн эдлүүрин газарай 100 гек-тарта абажа үзээдхышэ, хүдөө ажахын продукт абалга нилээд ехэ болоо.

Эдэ бүгдэн ашаар колхозой мүнгэн олзо доход 10 дахин нэмэ-гэхэ гү, али үнгэрһэн жилдэ 7 миллион түхэриг болоһон байна. Колхоздо комплексно бригада-нууд байгуулагдажа, ажахын тоо-соон, мүнгэн түлбэрин нэбтэрүүл-гэдэнэй ашаар колхознигуудай ажалай бүтээсэ, эдбхи үүсхэл дээшлээ. Энэһение брошюрын ав-тор нимэ жэшэ дээрэ элтээр ха-руулаа: 1959 ондо ажалай наһан-нэгэ хүн дээрэ тооложо үзэбэл, 122 центнер ороһон (1953 ондо 47,7 центнер байһан юм), 3 центнер мя-хан (1953 онойхиоо 2 дахин ехэ), 6,1 центнер хүн, 42 килограмм ноо-

Энэ ном унша—ажал хэрэгтэй тухатай

лон абтаһан байба. Мүнгэн дээрэ тоолобол, колхозник бүхэн дунда ээргээр 12457 түхэриг олзо колхоз-доо оруулаб. Харин 1953 ондо оройлоо 1282 түхэриг болоо хэн. Колхознигуудай дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри партийна органи-зациян шадамар бэрхээр, үргэ-нөөр ябуулагдаггүй байбаль нимэ амжалтанууд туйлагдахагүй хэн гэжэ брошюрын автор заана.

Тинмэ дээрэһээ бүхы колхозни-гуудай, илангаа малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуула-ха хэрэгтэ партийна организаци (парт-комой секретарь М. Н. Фалилеев) гол анхаралаа табина. Бүхы фер-мэ, гүүртэ, отарануудаар суглаа-нууд үнгэрэгдэжэ, малшад ажа-лайнгаа дүнгүүдэе зүбшэн хэлсэ-һэн, дугуу дундануудаа элрүүлжэ, усадхаа тушаан хэмжээнүүдэе хараалһан, социалистическэ уялга-нуудые абан байгаа.

Парткомой хүдэлмэридэхи онсо илгээн гэхэ гү, али шулаа юумэнь гэхэдэ, тэрэ мурьсоо хүтэл-бэрилхэ, эмхидхэхэ шэнэ арга нү-хэсэл бэлдэжэ, колхознигуудай үүсхэл, дурдалхануудые дэмжэжэ байдаг. Урдан малшадай мурьсөө-нэй дүн гаргахадаа, хонишод, адуу-лагшад, наалишад, гахайшадые нэ-гэ доро суглуулжа, малшад үдэр үнгэрэгдэг бэлэй. Тэд энэһэн унжа-гайржа, хүн зон эсэдэг, ажал хэрэг тухайшые горьтой хөөрэлдөөн боло-доггүй хшэ.

—Энэһи тушаа колхознигуудай ду-радхалые хараадаа абажа, малша-дай мурьсөөнэй дүн халбари хал-баряар гаргадаг болоһон юм.

Мүнөө, хара бүриин 3-да гахайша-дай, 4-дэ хонишодой, 5-да наали-шад, мал адуулагшадтай үдэр үн-гэрэгдэнэ.

Тус колхоздо агитационно хүдэл-мэри саг үргэлжэ, жэлэй дүрбэн сагта ябуулагдагшын найшаал-тай: агитатор, лекторнууд участо-гуудтаа ходо ошоно байдаг юм. Агитколлективтэнэ 46 хүн тоологдо-но. Тэдэнэй дунда үйлдбэрин тү-рүүшүүл, колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэришэд, багшанар бии. Олон тиражтай, үнгэтэ газетэнүүд, радиодамжуулгын редколлеги парткомээр баталагданхай. 5 бри-гадын партийна организацинуудта ханын газетын редколлеги байгуу-лагдаа.

Колхозой ажабайдалтай агита-торнууд, редколлегин гэгшүүдэй саг үргэлжэ танил, мэдэжэ байхын тула партийна комитет тэдэнэртэй саг сагта семинар, зүблөө үнгэр-гэжэ, тэдэнэртэ захяа заабари үгэ-дэг. Намажэ дурдалхынь суглу-уулжа, бодото хэмжээ абана. Тингэжэ нёдондоной ургаса хуряал-гын үедэ 3-дахы комплексно брига-дада найнаар түхээрэгдэн нүүдэл агитпункт эмхидхэгдэн байгаа.

Тэдэнэй элдэб газетэ, журналнууд, радиоприёмник, шатар, даам, хү-гжэмэй хэрэгсэлүүд үгтэнэ, хонир-холтой хөөрэлдөөн болодог хэн. «Хонхойн колхозник» гэжэ олон тиражтай газетэдэ, ханын га-зетэ, «Дайшалхы хуудануудта» эндэхид эдбхитэйгээр хабаадалса-на. Ахалагша хонишон К. Антонов «Хонхойн колхозник» газетэдэ өөрингөө ажалай дүй дүршэл тухай тодорхойгоор бэшэнэ байна. Нимэ олон жэшээ баримтанууд брошюра соо бии. Газетэдэ толилогдон шүүмжэл-хы статьянуудаар колхозой правл-

нөө жилдэ тэдэнэр бүри оролдо-ехэтэйгээр ажаллажа, гурба-рын хугасаа соо уралан нарижуу-гын 6 дурадхал оруулжа, 8 мянган түхэригэй алмалта хэхэ арга оло-но. Машина, түхээрэгдэнүүдэй та-льнуудай хуушархада, тус завод Дойхид өһөөдө тэдэниие бүтээл-шаддаггүй байһан дээрэһээ ондо-областин предприятиянуудта зах-жа асаруулаха баатай болоно юм. Тэд энэһэн үнгэтэй болодо мүнгэ зөөришые ехээр гаргашал-дадаг, сагыше миил халадаг. Тин-гээрэһээ нүхэр Кулаковой хүтэл-бирлэдэ бригадын уралан нарижуу-лагшад өөрингөө предприятида ша-даха соогоо туйлаха гэжэ шиндэнэ байна. Наяхан болотор завод-складта хуушархан, хэрэгшээ ту-раһан 180 карбюратор хэбтэнэ. Тэдэниие уралан нарижууу-шад шэнэлжэ, дахин хэрэгшээ хэ-болгожо шаддаа.

1960 оной туршада уралан нари-жуулгын 15 дурадхал оруулаха гэ-жэ тус бригадинхид шиндэнхэй. Заводтонь компресорт хэрэгшээдэ пластинчата клапануудые эльдхэ-хэ, үрэмдэхэ ажал мүнөөшөө ту-раар хэгдэнэ. Залуу хүбүүд ажал оньһожоруулаха гэжэ орол-дожо байна.

Нүхэр Кулаков бригадингаа ги-шүүдые хургаха, техникескэ эрдэ-гэй болгохо гэжэ холо оролдоно.

— Манай бригадир туйлахи узуульхын талаар оройдоо араса-гүй, эдхышы сүлөөлгөй байгаа бо-лзо, эдхы аолоод лэ, хэлэжэ, ойл-гуулжа үгтэнэ байха,— гэжэ бри-гадын гэгшүүд омогорхон хөөрэдэ. Тэрэншэе зүб. Хэдыдхышэ уулаа-да нүхэр Кулаков ходо нүүдэл туйладалсахаа ошоомни гү, али ошохоёо ябанаб гэжэ хэлэдэг. Мнөө нүхэр Кулаков моторно цехтэ комсомолшуудые хүтэлбэрилнэ.

— Бидэнэр гансал коммунистическэ ажаллана бшэбди. Тинмэ ёһоор амарха, нурахаа оройло-нобди,— гэжэ тус бригадын гэгшэ-токар В. Оленников дарууханы хөөрэнэ.

Тус предприятида токар Владимир Оленников—16 жэл, слесарь Юрий Шапиро 14 жэл соо худэл-мэришэн нилээдгүй дүй дүршэл-нуудоо, мэргэжэлэе эрхин найн-шудалаа юм. Тингэбшэе жэлэе жэлдэ орёо онһото олон жэлэе техникын ашаглагдажа байхада н-дэм хургуули багатай хүдэлмэри-шэдтэ хунда хүшэр болоно. Мүн Владимир Юрий хойр үдэшин ту-гуулида нуража байба. Бригады-рын Москва городской Бауманай нэр-рэмжэтэ дээдэ техникескэ училища-да орохоёо бэлдэнэ.

— Ухаалан зохёолгын бригад эмхидхэхэдэ хойд байна. Тинмэ предприятия бүхэндэ нимэрхүү бри-гадануудые бии болгобол найн бшэ гэжэ тус бригадинхид нэгэн дү-гаар мэдүүлнэ.

К. Халтаков, ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Кулаков, З. Веснинагай фото.

Эрдэм шудалхаяа манайда ерыт

Республикын эгээл хууша-най хото болохо Кяхтада ин-дустриальна техникум худэл-жэ эхилхээр табан жэл боло-жо байна. Техникум түмэр, модо отолон болбосоруулагд-хунуудые, модошо дарханууды-е, горно электромеханигууды-е, газарай баялыгы бэлдэжэ ашагалгын, гражданска болон промышленна барилгын залуу мэргэжэлтэдые бэлдэ-хэжэ гаргадаг юм. Түрүүшын гурбан мэргэжэлтэ 7 класс дүүргэн хүнүүд 4 жэл нура-ха, тинхэдэ 10 класс дүүргэ-шэд 2,5 жэл нураха болоно. Бэш гурбан мэргэжэлтэ тех-никумэй үдэшин отделинэд Закаменск хотодо ажаллаа намжангүйгөөр нураха юм.

1959 онойо хойно техникум түмэр, модо болбосоруулха, модо дархалха хүнүүдэе, залуу технолог-техникуудые гур-бан жэл удаа дараалан бэлд-хэжэ, арадай ажахыда эльгээ-гээ. Техникум дүүргэгшэд соо-һоо нүхэд Р. Полуянова, В. Стрижев, В. Шагулдова бо-лон бусад эрхим сэгнэлтэйг-ээр хуралсал, мүнөө арадай ажахын элдэб халбарнуудта худэлжэ байдаг.

Техникум дүүргэгшэд мүнөө булта Бурядай, Эрхүүгэй, Чи-тын, Амурай, Хабаровскын, Яхадай, Днепронетровскын, Ленинградтай болон бусад олон совнархозой ажахынуудта хү-длэнэ. Хүдэлжэ байһан газар-һаан манай техникумэй дир-екцидэ, багшанарта найн мэргэжэлтэдые бэлдэхэжэ, ара-дай ажахыда эльгээһэнэй-мнай түлөө баясалан хүргэ-һэн бэшгэ үдэр бүри ерэжэ байдаг.

1960—61 онуудай хуралса-лай жилдэ Кяхта хотодо 10 класс дүүргэгшэдхэ модошо дарханай мэргэжэлтэдые бэл-дэхэхэ үдэрэй ба үдэшин отделинүүдтэ, мүн Закамен-скда горно электромеханик, газарай баялыгуудые бэлдэжэ ашаглаха мэргэжэлтэдые нура-гаха үдэшин отделинэд 10-дахы класс дүүргэн хүнүүдэе абажа эхилэбди.

Манай техникумдэ ерэжэ хурит, залуушуул! М. Тумуронов, Кяхтын индустриальна техникумэй директоре хуралсалай талаар орлогшо.

ЭНЭ ХУУДАҢАНДАМНАЙ

◆**Найшаалтай үүсхэл.** ◆Хани баринаан. ◆Хүнэй ами наһа абарагшад. ◆Эрэлхэг зоригтойш уулай нэгэн. ◆Гэр шулуунай хойморто. ◆Бухын бүрхирхэн дэл адн.

ЭРТЭ ҮГЛӨӨГҮҮР ТРАМВАЙ СОО

Удын урда бээд хүрэнэ, трамвайн тогтохой ээргэ сэмээдэ олон газетэ тэбэрһэн эхэнэр ороно эрбэ. Тинхэдэн энэ дэ нуугшад дары нууриһаа бодоно, нажда «Правда», «Правда Бурятии» үгыт, «Үнэн» бии гү? гэлдэнэ.

«Би, бии, барижа хайрлыт»,— гэжэ харюусаха зуураа, шэнэ шэнэ газетанууды сүүмхэ сооһоо нуга татан, үнөөхи эхэнэрэй харьһана. Удангүй хүн бүхэн шэнэ газетэтэй боложо, иран харшагануула.

Иигэж шэнэ газетээр эртэ үглөөнһөө олониты хангама ябагшамнай—городой «Союзпечатин» таһагай киоскын наймаалша нүхэр Иоффе гэжэ.

Елизавета Лазарева тус таһагта ажаллама эхилһээр эгсэ хоёр жэл болоо. Тингэбшье тэрэ аналшадай дунда газетэ, журнал тараахада ехэ шадамар бэрхэ байһанаа харуула. Өрөөнөө юрыншые наа, хүндэтэй хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг

тула тэрэ олоной дунда мэдээжэ болонхой. Тэрэниие таниха мэдэхгүй хүн нимслэл хотымнай, илангаяа Советскэ районий уншагдай дунда хомор ха. Нүхэр Иоффе газетэ, ном арад зоной дунда тарааха түсэбөө һара бүри дүүргэхтээ хамта, шадаал һаа олон уншагдай болохы оролдодог заншалтай.

Эдэхи ехэтэй энэ эхэнэр мэнэ һаяын өрөөнгөө үүсхэлээр трамвай соо ябагшадые шэнэ газетээр хангама эхилээ. Энэ үүсхэлые уншагшад ехэ найшаама, Елизавета Лазаревада баясхалан хүргэнэ.

Энэ найшаалтай үүсхэлые городохи киоскын олонхи наймаалагшад үнэн эрхэнһөө дэмжээд, тэрэнэй ижаазгээр ажаллаа эмхидхэжэ захалаа. Тэдэнэй тоодо Лидия Колёнова, Татьяна Суполина гэгшэд ороно. Тингэжэ эдэнэр нэгэ часай туршада 100—150 хэнгэ газетэ тараана.

Н. Хазгаев.

РАГУУ хүгжэмэй аялга ээдэлжэ, тэрээн сооуур «шагнагты, нүхэд, шагнагты» гэһэн тодо һонор абаян дуулдаба. «Хүбүүд, басагад! Залуушуулай үгэ» гэжэ радиожурналаимнай ээлжээтэ дамжуула шагнагты!» гэжэ диктор үгээ саашан үргэлжүүлэнэ. Тинхэтэй хамта хүн бүхэн хэжэ байһан юмээс орхижо, радиосоо шангадхаад, анхаралтайгаар шагнадаг...

Энэмнай үргэн ниитэ залуушуулай дунда хүндэтэй болоһон радиодамжуула юм. Байгша оной эхээр ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой хүдэлмэрилгэшэд өөһэдынгөө үүсхэлээр «Залуушуулай үгэ» гэжэ радиожурнал эмхидхэжэ, нотагайнга радиозулаар һонирхолтой дамжуула саг үргэлжэ үнгэргэжэ эхилһэн юм.

Энэ үүсхэлые аймагай комсомол залуушуулай эдбхитэд ехэтэ найшаама, халуунаар дэмжэһэн байна. Радиодамжуулада совхоз, колхозуудай, промышленна предприятинуудай туруушуул олоороо хабаадажа, өөһэдынгөө ажал хүдэлмэрин дүй дүршл тухай тобохоноор хөөржэ, олонитые һонирхуулдаг.

Тэршэлэн залуушуулые хүмүүшуулыг асуудалнууд, спортын һонирхууд ходо дамжуулагдажа байдаг. Комсомолой райкомой хү...

ЭЭЭЛҮҮДГҮЙ ШАГНАХААР...

дэлмэрилгэшэд Валентина Жулева, Людмила Медведова болон бусад эдэ асуудалнуудаар үгэ хэлэдэ КПСС-эй райкомой пропагандист нүхэр Чернявский партиин ЦК-эй декабриин Пленумтай түүхэтэ шийдхэбэрээр удха түгэлдэр дамжуула хэһэн байна. Тэрэ түрэл партиингай уржалаар худөө нотаг ошоһон ВЛКСМ-эй эгүүн Галина Хелинская болон бусад эдбхи үүсхэлдэ, эриэтэ ажалда тогтоо. Иимэ дамжуулыгын һүүлдэ олоһон залуушуул мал ажал, промышленносто ошожо хүдэлхэ гуйлта бариһан байгаа. Үнэхөөрөөше Кабанскын комсомол-залуушуулай радиожурналай дамжуулые эээлүүдгүй шагнахаар К. МАЛАКШИНОВ.

ОРДЕНТО ЗАВОДТО

Ханинарай захил

Улан-Удынай ПВЗ оройнгоо түмэр замда локомотив болон пассажирска вагонуудые захибарилжа, тэрэндэ хэрэглэгдэ запасной частынуудые бүтээн гаргахынга хажуугаар, манай ханинар болоо арайдай демократин ороноудай—Хитадай, Монголой Арайдай Республикануудан захил дүүргэлсэнэ.

Энэ жэлдэ тус заводоихид Монголой Арайдай Республикада 4 паровоз захибарилжа эльгээгэ. Байгша оной март һарада заводой арматурна цехынхид Хитадай Арайдай Республикада паровозой арматура бүтээжэ үгэхэ ехэл хүндэтэй захил абahan байгаа. Тэрэ захилын болзолһоо дурба һара урид дүүргэдэбэ.

Завод Хитадай локомотивуудта хэрэглэгдэ запастынуудые бүтээжэ захил арайдай захираа абahan юм. Хитадай түмэр замшадай энэ захил июнь, июль һарануудта дүүргэдэхээр хараалагдана.

Үрэ жэмэс абтаха
Заводой хашаа соо ороходо ябаһан лэ газар набшаһата модон, сасарлнгээр

бүрхөөгдөнхэй. Цех бүхэнхид газаргуураа жэл бүри элдбэ модо олоор тарина. Газокарбидна цехынхид тарина үрэ жэмэстэ модод сасалгээ. Мүнөө жэлдэ түрүүшын үрэ жэмэс абтахаар хүлээгдэнэ.

Цехын газар хэдэн арбаад эшэ үхэр июдэн, эдэгэнэ, мойһон, үлир, 160-аад эшэ ульяһан, 300-гаад эшэ хартагана (акация) таригдана байха юм. Цехын худалмэришад ажалынгаа забһарта сасарлнг соогоо сэнгээ, амарха аргатай болоо.

Шэнэ гартэ

Заводой худалмэришэдэй тосхон жэл эрэхэ тума улам үргэлдэнэ. Тэндэ шэнэ шэнэ гартууд баригдана. Транспортна цехын худалмэришэд 8 байртай гэр өөһэдынгөө хүсөөр барижа һаяхан дүүргэбэ.

Поезд холбогшо Петр Белоусов, түмэр замй кранай машинист Захар Ючергин, паровозой машинистын туһалагша Федор Воробьев болон бусад бэлэ шэнэ гартэ орожо түбинэбэд.

П. ЧЕБУНИН.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ

◆**Нарһатада** (Ярууна) барилгын худалмэришэд үргэдэйөөр, Алтайн коммунальна таһагайхид энэ жэл хоёр квартиратай 16 байрын гэр барижа түсэбтэй. Мүнөө үедэ хоёр гэрэй барилга дүүргэдэ, һаяр ашагалгада үгтэхэнэ. Үшөө 4 гэр бодхоогдожо байһанай.

Ж. Бадмаев.

◆**Баргаманай эл хэрэглэгшэдэй ангай ажахын худалмэришэд** байгша оной түрүүшын кварталые һайнаар түгсөөд, мүнөөшье амжалтаа арбадхажэ байһанай. Тэдэнэр үнгарһан үе соо 2.419 мянган түхэрһэй саба гуриндоо тушаажа, жэлэйнгээ түсбэ хахад миллиноор үдүүлээ.

В. Орлов.

Галуута-Нуурай горнягуудай дунда ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулжа ябагшад олон юм. Тэдэнэй дунда ургы мэтэ ургажа ябаа эрэлхэг зоригтой залуу үетэйимнай түлөөлгөшэдэй нэгэн—Владимир Пермяков жагсана. Тэрэ 7/8 шахтада электрослесареер ажаллаха зуураа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана, арьбалалта алмалтын түлөө тэмсэнэ. Энэнтэй хамта тэрэ ажал һуралсал хоёроо алгасуулангүй ябуулдаг. Эрдэм мэрэгжэлээ үргэдхээ зуураа, ажалынгаа бүтээсые ходо дээшлүүлнэ.

Мүнөө жэлдэ Владимир болбосоролой аттестатта шалгалта бариһа. Амжалтатайгаар арбадхи классаа дүүргэхэнэ найдамтай.

Харана бээт, хүндэтэ уншагшад, энэ зураг дээрэ слесарь хүбүүмнай ямар бодолгото болоод нууна? Зүгөөр тэрэндэ зобохо юмэ үгы. Ажабайдалын жаргалтай хүхюун, ажал хүдэлмэрин урагшатай. Гансал мүнөө бага ээргэ бодолгото болоо ха.

Энэншые ойлгосотой. Шалгалтаа эрхимээр барихые оролдоно ха юм.

Үсгэлдэр Гусиноозерск городһоо ингэжэ манда мэдээсэгдээ: «Нүхэр Пермяков сонинчи бэшэжэ эрхим сэнгэлтэ абаа. Алгебраар мүн лэ һайн сэнгэлтэдэ хүртөө.

Ф. Моренц.

ЭШЭРХЫ СЭДЬХЭЛТЭЙ

Нислэл хотын Советскэ үйлсэдхи 56-дахы номерой гурбан дахбар үндэр томо байшан, тэндэхэ энэрхы сэдьхэлтэй эхэнэрүүд тухай дуулаагүй хүн город соомнай хомор лэ ха. Эхэ, эсэгэ бологшодой, зол жаргалаа холбоһон хүбүүд, басагадай олонхын энээн тухай дуулаһан, сэдьхэл зүрхэнһингөө баяр баясхалан хүргэһэн лэ байха гэжэ тухайлагдана. Эндэ Улан-Удын нарайлалгын байшан байрладаг.

Энэ байшанда хүдэлдэг мэрэгжэлтэдэй ажал тон харюусалгатай, хүндэтэй дээрэ тоологдодог. Тинмэшы байнгүй яаха! Тэдэнэй анхарал оролдоһоо хоёр хүнэй, заримдаа гурба, дүрбэншы хүнэй—эхин ба үхибүүдэй ами наһан дулдыдана. Зүгөөр тэдэнэр энэ ехэ харюусалгатай хүдэлмэришэд бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэрэгжэлээ үгэлээ.

Нарайлалгын байшан гурбан отделени боложо таһаранхай. Отделени бүхэндэн мүн лэ тухай, багхан кабинетүүд бии. Жэшээлхэдэ,

БҮНЭЙ ТОХОЛИГ

Үнээдэй хүнэй тоһолиг дунда ээргээр 4 процент шахуу байдаг. Бүшэмгэ һайн хүнэй тоһо, зөөхэй ехэтэй байһанаа гадна, амта шэмэ һайнтай байдаг юм.

Удхэн хүтэй үнээшэй түл үүлтэрэ дахдаг байна. Тинмэшэ үдхэн хүтэй үнээшэй үүлтэр шэлэн абажа түлжүүлхэ шухала. Тинмэ үүлтэрэй малда горбатовска улаан, латвийска хүрия, ярославска; джерзейскэ үүлтэрэй үнээд хабадана.

Үнээдэй гэжээлэй рациондо болово үбһэ, сахарай свёкло, лёной шахадана оруулалсаад, үдэр бүхэндэ һайн агаарта газаргуур ябуулаад байхада, хүнэй тоһолиг дээшлэдэг байха юм. Халуунда гү, али байрын шингэйдэ хүнэй тоһолиг доошлодог байна.

Манай орон дотор бүхы үнээшэй толгой бүринь хүнэй тоһолигы 0,1 процентээр дээшлүүлдэг байха наа, мянган тоһо нэмэжэ абаха байнабди. (Календарһаа абтаба).

Хабар

Түмэн бодосые амилуулан нэргэгшэ аршаанта хабар Түлжэлтэ хүрэгые олоһоруулан үдхэтэ дэлгэр хабар Түрэг даһалтынми уртан баясхана бадалалта хабар Түмэн ондо үргэлжлэн хубисхатга мүнхэ хабар

«Хүндэлэн гурван даһан» гэжэ урдын хүнүүд нэрлээ һэн Хүгжэлые ахуолагша хабар гэжэ мүнөөнэй бидэнэр магтаа. Дахин дахин эрэхэдэһи дүү шүлгөө үргэжэ Дабшан даһан урагшаа, зоригоо бидэ элдхэнэбди.

БУХА ШУБУУН

Энэ хадаа хүхэ дэглэ шубуунай гарбалтай ута хүлтэй томо амитан юм. Утань хоншоорһоо һүүлэйнгээ үзүүр хүрэтэр 70 сантиметр болодог. Үнгэ зүһнэ утааша, хүндлөөшөө боробтор соохортой. Ута хүрса хушуутай, ноообтор хүлтэй. Хүнэй ябадаггүй намаг, үдхэн оожорһо, хүлтэтай газарта үүр уурхайгаа захидаг гэжэ. Жэжэ загһаа, жараахай, баха, хорхой шумуул болон бусад амитадые эдижэ амидардаг. Үүр уурхайгаа хуушан хагда суураар түхөөржэ, боробтор үнгэтэй 3—6 үндлэг гаргадаг. Үндлэгийн таһагай хийһаа жэшээгүй томо. Һара тухай саг соо үндлэгэе дарадаг байха юм.

Буха шубуун (Вывь) һуни болоходо хээгүүр ябадаг, үдэртөө намаг газарта оожорһо, хагда ногоон сооһоо гардаггүй, ехэ нэргэг амитан. Хэрбээ дайсанайн довтолоо, аюултай сагай тохёолдоо наа, бээ өөдөн согойлгон гэхэдэ хаташан хагданай гү, үгышые наа боро холтоһоной үнгэтэй боложо, обборогдодоггүй байна. Энэ хадаа шанга дуугай шубуун. Абаа гарахадань огторгой суу-

риатадаг. Хабар нааданайнгаа үедэ эрэ шубуунинь һонин абяа үгэдэг. Тэрэн эгэлдэ бухын бүрхирхэнлэд адли абятай байдаг. Энэ шубууе «уһанай буха», «буха шубуун» гэжэ арад зон дэмы нэрлэдэггүй байха. Илангаяа хабарай үедэ бүхэли һуниндөө дуугаржа хонодог. Тэрэнэй абаян нэгэ моһоной хоо газарһаа дууладаг байха юм.

Эрэ шубуунинь эмынгээ шэмээ абамсаараа тэмдэг үгэдэг байна. Тинхэдэ хушуугаараа уһа тоншоод, толгойгоо гэдэргэнэ хаясагад гүүлэн нюрган дээрээ хая-

лар. Даһаад толгойгоо урагшань һөөнгөд гүүлээд, уһа руу хушуугаа хэжэ эриэдэ амта табидат. Тинхэдэн тинмэ һонин абаян дууладаг.

Энэ үедэ тэрэ шубуунай дуугаржа абаян намагтай газарта ходоодо дуудажэ байха. Улан-Удэнэ холо бэшэ, Иволгын Гүрүлбэ тосхон шадархи Мухинска намагта тэрэ шубуунай дуугархань дуудлажа болоно.

Зарим орондо тэрэнэй мяха элдий байһа. Энэ шубуу Африкада үбэлжэдэг байха юм. М. Бакутин, биологин эрдэмй кандидат.

Редакторай орлогшо С. БАЛЪЖИНИМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач К. М. Березина (дээдэ зураг) эхэнүүдтэй хөөрөлдөө үнэргэжэ байна. Врач М. В. Башанова наран үхибүү үзэжэ байна. (доодо зураг).

Л. Хайдуравай фото.